

Leerrede over Jesaja 64: 5a uitgesproken op Woensdagavond 30-8-1950 te Schiedam door ds H. Hofman, evangeliedienaar.

Zingen - Psalm 74: 18 en 20

Lezen - Jesaja 64

Voorrede.

Het wordt dikwijls ondoordacht uitgedrukt: "Het is hier de strijdende kerk." Het is wèl Gods Woord, en, als het gezegd wordt, voor honderd procent waar, máár ... als het op de praktijk aankomt, hóé ver zijn wij dan dikwijls bij die belijdenis vandaan! Het is immers onze bedoeling niet, om hier te zijn als één die steeds in het geweer moet zijn, die steeds hier een strijd te strijden heeft, maar, kòn het zijn, om hier over deze aarde te gaan als een door God gezegend christen, in vrede, in blijdschap, in ruimte, in vergenoeging.

Nu heeft die Majesteit alles geschapen om Zijnszelfs wil, tot eer van Zijn Naam, daartoe is ook het werk van herschepping. Maar, als wij nu onze begeerte zouden verkrijgen -- dat wensen wij toch in menig opzicht -- zou dan het werk van herschepping zó beantwoorden aan dat doel en einde? Neen toch?! En wat zouden wij doen met de ruimte die wij hadden? Dan gingen wij met die ruimte onze eigen weg, al verder en verder van God afdwalend. Doch als Zijn oog en goedheid op ons zijn, dan komen wij hier er juist mee in kennis, dat wij in de strijdende kerk zijn.

Kijk maar naar Abraham, een Izak, een Jakob, een David, leest de psalmen, kortom neemt heel Gods Woord, wat zien wij dan bij de heiligen der hoge plaatsen? Wij kunnen het wel zó uitdrukken, dat degenen die het diepst in het Vaderhart lagen, hier het meest verdrukking en kruis hebben gehad. Maar wát heeft dat hun niet bezorgd?! Immers, daardoor is hun deel geweest, dat zij aan de genadetroon van God hebben gehangen. Ook de psalmdichter heeft zich mede gevoeld een lidmaat te zijn van de strijdende kerk, want hij heeft niet alleen voor zichzelf gebeden, maar deed het ook voor de gehele kerk:

Geef 't wild gediert', dat niets in 't woên ontziet,
De ziele van Uw tortelduif niet over; ...

Daarmede pakte hij op allen die tot God zuchten en vluchten, héél de kerk en gemeente. Zullen wij dat in de zin van onze gedachten bewaren? Dat brengt kruis en verdrukking mede, zodat men niet zichzelf leeft, maar Gode, en ten nutte, ten dienste is van de naaste. Immers, in die psalm volgt:

Laat, grote God, om een gehate rover
Uw kwijnend volk niet eeuwig in 't verdriet.

Zien wij wel, dat het hier een òppakken van àlles is? Toen de discipelen tot Jezus kwamen en zeiden: "Leer ons bidden", dan leert Jezus hen niet als volgt te bidden: "Mijn Vader, Die in de hemelen zijt! Uw Naam worde geheiligd", maar dan begint Jezus hun te leren, dat zij een gemeenschap zijn.

Wij zijn, krachtens onze val in Adam, één gemeenschap, want aanstonds, wanneer wij door geboorte aanzijn op deze aarde verkregen hebben, zijn wij een lidmaat van deze tegenwoordige, boze wereld, en behoren tot die gemeenschap.

Maar de genadehand Gods roept en trekt door die eeuwige Geest zondaren -- wat Paulus noemt: "trekken uit deze tegenwoordige boze wereld", -- en maakt hen óók tot één gemeenschap. Van de gemeenschap in deze wereld kan gezegd worden dat die als los zand aan elkander hangt, maar waar God door Zijn Geest en genade werkt daar wordt zo'n eenheid gevormd, waarvan Gods Woord ons leert, dat er dan sprake is van: één lichaam.

Naarmate men nu uit de genade Gods leeft, komt er voor de dag, dat, als één lid lijdt, dan lijden de anderen mede. Dát is waar geestelijk leven. Daarom leert Jezus bidden - onze Vader - voor héél de gemeente --Uw kwijnend volk -- hier in kruis en lijden. Zodat daaruit volgt:

Dat elk verdrukt' Uw bijstand eens erlang';
Laat, laat Uw volk niet schaamrood wederkeren;
Maar wil van hen ellend' en nooddruft weren,
Opdat z'Uw Naam verheffen in gezang.

Alles met dezelfde inhoud. Wij verstaan daaruit, dat de genade Gods, zondaren aan de genadetroon bindt, maar ook aan elkander. Zij vormt hen tot een éénheid, ja, tot zulk een eenheid, dat zij hetzelfde doel voor ogen gaan hebben.

Hierboven is Jezus Christus het grote Middelpunt, voor Wie alle verlost en de kroon nederwerpen, maar onder de genade des Geestes wordt Christus hiër òók het grote Middelpunt, Hij, Die krachtens Gods eeuwig welbehagen alléén alles en àlles is voor ellendigen.

Tekst.

Het woord waarvoor wij uw aandacht vragen, vindt gij in het ons zo-even gelezen 64e hoofdstuk uit de profeet Jesaja, nader het eerste gedeelte van het 5e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

Gij ontmoet de vrolijke, en die gerechtigheid doet, degenen, die Uwer gedenken op Uw wegen.

Zingen.

Psalm 43: 3

Zend, HEER, Uw licht en waarheid neder, ...

Leerrede.

Het is een opmerkelijk woord: "Gij ontmoet de vrolijke." Want, mogelijk zult gij zeggen: "Hoe is dat nu? Zo-even zijt gij begonnen met te zeggen dat het hier de strijdende kerk is, en nu een tekst over: "Gij ontmoet de vrolijke!" Is dat niet een totale tegenstelling?" Het lijkt wel zo, dat is waar, máár, als het in waarheid gekend wordt, dan zijn eigenlijk alleen de leden van de strijdende kerk hier de ware vrolijken. Laten wij er eerst bij stilstaan wat een "vrolijke" is.

Wij lezen in onze catechismus, dat in de bekering des mensen twee stukken gekend moet worden. Het eerste is: Het afsterven van de oude mens, en het tweede: de opstanding van de nieuwe mens. Vervolgens wordt er gevraagd: "Wat is de afsterving van de oude mens?" Het antwoord is: "Het is een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoord hebben, en die hoe langer hoe meer haten en vlieden." Dan wordt er gevraagd: "Wat is de opstanding van de nieuwe mens? Het antwoord daarop is: "Het is een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde om naar de wil Gods in alle goede werken te leven." Zie hier hebt gij (in het kort samengevat) een vrolijk mens.

Het is een mens die uit de dood zijnszelfs opstaat; het is de opstanding van de nieuwe mens. In de natuurstaat - waarin wij krachtens onze geboorte zijn - is geen vrolijkheid.

De vrolijkheid die daarin is, is niet de ware vrolijkheid, die zijn wij in het paradijs verloren. Alle vrolijkheid buiten de genade is maar schijn. Als wij geen genade gevonden hebben in de ogen Gods, dan weten wij niet wat ware vrolijkheid is. Van die oude staat leest men in een ander hoofdstuk van Jesaja: "Wij brommen allen gelijk als de beren, en wij kirren doorgaans gelijk de duiven." In Gods Woord staan wij in onze natuurstaat dus niet hoog aangeschreven! Daarin staan wij, in plaats als vrolijke mensen, bekend als brommers. En nog wel niet zo zuinig ook, als de beren!

Gij zult zeggen: "Maar, dat zijn toch grove uitdrukkingen!" Jáá, maar het is Gods Woord en het wordt ook door bevinding bevestigd dat het de waarheid is. Wij zijn, ó, zulke aardige mensen als alles naar onze zin, wil en lust gaat. Dan is God goed en de Heere is toch zo lief, dan is er geen vuiltje aan de lucht. Ja, dan zijn er goede mensen, óók wij zijn goed, dan is alles goed wat God over ons beschikt. Máár, ... als het niet naar ons inzicht en naar onze wil gaat ... er komt wat tegenspoed, kruis, dingen waar wij niet op gerekend hebben, wát komt er dan voor de dag? "Wáárom moet het zùs en wáárom moet het zó?" Uiterlijk kunnen wij ons dan misschien nog inhouden, ja, netjes, burgerlijk en fatsoenlijk zijn, máár, ... wát kan er dan soms aan de binnenkant niet woeden en werken tegen God, onze Schepper en Weldoener? Zelfs wel, dat wij met gebalde vuisten lopen!

Dan kan er gevraagd worden, zoals er in het boek Job staat: "Wat had de Almachtige hun gedaan?" Want, al wat ons hier wederveraart, is vrucht van onze zonde. Waren die er niet, dan waren er geen jammeren en ellenden. Maar nu zijn het de zonden die ons wonden en allerlei ellenden aanbrengen. Gave God, dat een ieder dat zó ging verstaan, zódanig zag, dat men tot het besluit moest komen: "de staat waarin wij van nature zijn, is eigenlijk een onhoudbare, het is een staat buiten en tégen God. Het is een staat waarvan het einde, de hel is." Ja, laten wij het nog duidelijker zeggen, dat het voor ons noodzákkelijk is, om de zaken zó te gaan zien. Anders zoeken wij - in die oude staat - "er-wat-van-te-maken".

Het is een staat waarin het leven totaal niet beantwoordt aan de eisen van God en van Zijn heilig recht. Immers, Hij heeft ons geschapen tot Zijn eer, en daar wij God kwijt zijn, Zijn beeld derven, zo is er op dit benedenrond níets dat ons kan vervullen en verzadigen. Hoe kàn dat ook? Onze ziel is voor een eeuwigheid geschapen, hòe zou die dan verzadigd en vervuld kunnen worden met hetgeen vergankelijk is? Dat gaat toch niet? Dat zou zelfs tegen de rede zijn, daarom kunnen wij hier buiten de genade niets anders dan teleurstellingen opdoen.

Nochtans zoekt men, door de dwaasheid die de mens eigen is, er nog wat van te maken. Hiervan zegt Salomo: "Er is een weg, die iemand recht schijnt; maar het laatste van dien zijn wegen des doods." Daardoor is het dat de één hier zijn vermaak in heeft en een ànder dáárin, maar het is alles precies hetzelfde, al is het één burgerlijker en geschikter dan het andere. De één kan soms zijn hart zoeken te bevredigen in grote wereldzin, een ander probeert het in de godsdienst, in rechtzinnigheid of in "erg zwaar". Máár ... het is alles buiten God.

Als een wereldling niet gedaan kan krijgen wat hij wil, dan loopt hij te brommen als een beer, maar een rechtzinnig mens, met al zijn godsdienst, doet dat òók. Zij zijn beiden in een staat buiten God, in een staat die ondeugdelijk is. Gave God, dat wij die staat - als op reis naar de hel - leerden kennen als onmogelijk om daar in te blijven. Want, dan zou het alarmgeroep tot God kunnen opgaan.

Als Hij onze zonden stelt in het licht Zijns aanschijns, dan zouden onze zonden, nat-beweende zonden kunnen gaan worden. Dan zou onze staat in Adam ons kunnen brengen tot, wat wij uit de catechismus noemden: "Een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben." Waar God openbaar brengt van Zijn liefde, barmhartigheid, genade en goedheid, dus wie Hij is, en dat Hij, ondanks onze zonden, ons roept, ons trekt omdat Hij ons wil bezitten, dat kan gaan dienen, dat wij zó'n afkeer van onszelf gaan krijgen, dat wij uitgewonnen worden van

onzelf (wij stippen maar aan), en ingewonnen en overwonnen worden voor God, om ons aan Zijn Majesteit en aan Zijn recht te onderwerpen en God over ons laten heersen, om alzo de oude mens af te sterven, in leedwezen, jammer en bitterheid.

Wij kunnen er van verzekerd zijn, dat als onze zonden en het leven buiten God ons de dood worden - wanneer wij het niet langer buiten God en Zijn genade kunnen stellen - dan behoeft dat ook niet meer, daar de Almachtige een werk heeft uitgedacht en daargesteld, dat geheel beantwoordt aan al onze noden. Daarom is het toch zo noodzakelijk om onze staat te leren kennen als een staat waarin het niet doenlijk is om daarin te blijven.

De opstanding van de nieuwe mens houdt in, dat, als wij de verloren, rampzalige zondaar zijn, Hij ons, door Zijn genade en Geest bezoekt met Zijn heil. En, waar de zondaar uit genade gezaligd wordt, zònder werken, zònder waarde, zònder verdiensten en Christus heerschappij gaat voeren in Zijn genade, dáár wordt de ware vrolijkheid gewrocht. Het wordt genoemd: "Een hartelijke vreugde in God." God is de Auteur, de Oorsprong, Christus is het Die alles verdiende en verwierf en het is de derde Persoon, de Heilige Geest, Die dat alles werkt.

Daarom staat er vervolgens bij: "En lust en liefde om naar de wil Gods in alle goede werken te leven." Waarom? Wel, het één is aan het andere vast. Drie stukken - zegt onze catechismus - zijn er nodig te weten tot zaligheid. "Ten eerste: hoe groot mijn zonde en ellende zij. Ten andere: hoe ik van al mijn zonde en ellende verlost worde. En ten derde: hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn."

Als wij dan zonder werken, waarde of verdienste onzerzijds gezaligd worden, dan ligt het toch voor de hand dat wij vruchten der dankbaarheid gaan voortbrengen. Onze catechismus noemt het: dat het onmógelijk is, dat, zo wie Christus door waar geloof ingeplant is, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid. Vandaar dat hier staat: "De vrolijke", dat is dus een mens in Christus. Het is de opstanding van de nieuwe mens, bestaande in een hartelijke vreugde in God door Christus.

Zo'n mens moeten wij ons niet voorstellen als een heilig, als een volmaakt mens, een mens die als engelenreinheid heeft. Neen. Ik zal dat kort en zakelijk met een beeld verduidelijken. Koning Ahasvéros nam Esther tot vrouw, maar daardoor hield zij niet op een Jodin te zijn. Dat blééf zij, hoewel zij koningin Esther was, de vrouw van koning Ahasvéros.

Van Christus' kerk en gemeente wordt gezegd, dat zij door aanneming van Christus, in Hem volmaakt zijn door een toegerekende gerechtigheid. Want Christus, de reine en onbestraffelijke Zoon van God, heeft als een vloek voor gevloekten aan het kruis gehangen, daar Hij als Borg en Middelaar onze zonden op Zich nam. En nu ziet God Zijn kerk en gemeente aan in Christus' werk, maar in zichzelf zijn en blijven wij hetzelfde verdorven mens, die van zijn hoofdschedel af tot zijn voetzool toe in Adam verdorven is. Maar gelijk ik met dit boek doe, het oppak en het op een andere plaats neerleg, zo zijn wij door Zijn genade uit een oude staat overgeplant in een nieuwe. Naarmate dat in helderheid naar voren treedt, brengt dat een zodanige blijdschap teweeg, die niet om uit te spreken is. Want, hoewel ik een verdorven vat ben, word ik aangezien in een Ander, namelijk in Christus. Nu zijn wij wel in onszelf een verdorven vat, maar in Hem volmaakt. Kan het nu anders, dan dat er van zo'n mens als in één adem bijgevoegd wordt: "Die gerechtigheid doet"? Dat kan toch niet anders, want dat brengt de arbeid Gods en der genade teweeg. Immers, door wie men overheerst wordt, diens dienstknecht is men. Zo iemand geeft Gode wat Gode toekomt:

Lof zij het eeuwig Opperwezen,
Zijn Naam is nooit genoeg volprezen.

Dat brengt dat werk met zich mede.

Ten andere geeft zo iemand ook de naaste wat hem toekomt. Dat brengt dat werk ook teweeg, want die arbeid sluit in: God boven alles lief te hebben (dat komt Hem toe), maar ook de naaste lief te hebben als zichzelf. Dàt is: "Gerechtigheid doen", dus, dat wij leven naar Zijn goddelijke wet. Niet zó: "Ja, kijk eens, ik móét dit doen en dat laten", dàt is van een verbroken werkverbond. Maar de genade doet ons God liefhebben, wat de kerk deed zeggen:

God heb ik lief; want die getrouwe HEER,
Hooft mijne stem, mijn smekingen, mijn klagen; ...

Het zijn Zijn werken die Hem loven, die voeren dan heerschappij, en die hebben òns, en uit die genadearbeid heeft men ook de naaste lief als zichzelf. Zien wij wel dat daar geen wettisch werk bij is? Niets is er bij, om onszelf te verheffen. Het is alles Zijn genade. Het is zeer op zijn plaats als wij er telkens weer bij komen, dat wat wij zijn, alleen door Zijn genade is. Want zodra wij onszelf ergens op aanzien, is het fout.

In Berlijn was er eens een eenvoudige doch kinderloze christen, die in die stad rechter was. Op een avond, toen hij laat huiswaarts keerde, zag hij een bundeltje op straat liggen, een zuigeling, door een ontaarde moeder daar neergelegd. Hij nam het mee naar huis, en heeft het als een eigen kind aangenomen. Dat ventje is opgegroeid, is gaan studeren om later ook rechter te worden net als zijn pleegvader.

Nadat hij afgestudeerd en door al zijn examens heen was, hield zijn pleegvader een feestavond met een grote maaltijd. Zijn studievrienden en kennissen werden genodigd en toen het feest op zijn hoogtepunt was, zei hij: "Mijn zoon, nu moet je eens met mij meegaan in de kamer hiernaast, dan krijg je nog een geschenk van mij, waar je je leven lang nut van kan hebben." In die andere kamer stond een luiermant, met ... de todden en vodden waarin hij zijn pleegzoon indertijd als vondeling op straat opgeraapt had. Zijn zeggen was: "Die moet je nu je leven lang bewaren, want dat is je voor je gehele leven tot nut."

Dàt is ook het deel van een kind Gods. Want uit onze natuur zijn wij zo verdorven, dat wij doorgaans brommen gelijk de beren en kirren als de duiven, maar als wij uit Zijn eeuwige genade overgeplant zijn in Christus, dan is het nuttig te gedenken: "Wáár ben ik vandaan gekomen?" Dan leven wij uit de ware vrolijkheid en is er geen sprake van losbandigheid. Niet van: "O, ik ben een bekeerd mens, het geeft niets hoor als de dood komt, want dan ga ik naar de hemel!", maar leeft men uit de liefde, uit het geloof zoals het betaamt. Dan heeft men God boven alles lief en de naaste als zichzelf en ziet men met een oog van deernis en medelijden op degenen die onze vijanden zijn, die hun deel in dít leven hebben. Dan schiet er ook voor hen gebed over; zó doen zij dan gerechtigheid.

De derde zaak die hier genoemd wordt, is: "Degenen, die Uwer gedenken op Uw wegen." De inhoud daarvan is, dat zij niet hun eigen weg gaan, maar de weg van God. En welke weg laat God hen dan gaan? Zulk een pad, dat het in menig opzicht geheel tegen hun vlees en natuur in gaat, een weg waarin voorkomt: allerhande kruis, moeite, allerlei lijden, een leven waarin zij in praktijk krijgen, dat zij hier zijn, waar de troon des satans is. Dat ze hier gaan op een pad vol met voetangels en klemmen, waar de vijand op de loer ligt, waar satan woedt, waar vroom en onvroom woedt en waar zij ook te kampen hebben met hun verdorven natuur en afkomst. Maar, let wel, God leidt hen hier op zulk een weg, waarop zij leren kennen dat zij hier in de strijdende kerk zijn.

Toen de Zone Gods Zich op zulk een wijze vernederd had, dat Hij - net als elke andere Jood, die gezondigd had en die naar Johannes de Doper ging om zijn zonden te belijden en door hem gedoopt werd - ook Zelf tot Johannes kwam om gedoopt te worden, dan lezen wij, dat Johannes Hem zeer weigerde, zeggende: "Mij is nodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?"

Dan zegt Jezus: "Laat nu af; want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen." Jezus wilde hiermede zeggen: Ik in het Mijne en gij in het uwe. En dat begreep Johannes, daarom liet hij toen van Hem af.

Jezus wilde in niets boven enige zondaar staan, want Hij was gekomen om zondaren zalig te maken. Hij wilde met hen delen, ja, Hij is het Die dat verbond der genade bekrachtigd heeft met Zijn dierbaar bloed, aan het kruis. Zij gaan in hun ellende over in dat verbond der genade. Gods Zoon wilde de Wegbereider zijn, Hij wilde met hen delen en daarom schikte Hij Zich onder de rechten Gods.

Nadat Hij dat gedaan had, sprak de Vader Zich uit (groter Prediker is er nimmer geweest; een hoger predikstoel was er niet, want Hij sprak van de hemel; en zuiverder Evangelie was er ook niet): "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb!" En wat gebeurt er dan? Wij lezen: "Toen werd Jezus van de Geest weggeleid in de woestijn, om verzocht te worden van de duivel!" Dàt was de weg van God!

Ik zeg dat, opdat een ieder die God in oprechtheid des harten aanhangt en hier in allerhande kruis, lijden en ellende geraakt, niet verflauwe in het gemoed. Zó is de weg van God met Zijn Zoon geweest. Hij kwam in het zwaarste kruis. En wat blijft ons in de weg van kruis, verdrukking en lijden over? Toch wat wij lezen in Psalm 42:

'k Denk aan U, o God, in 't klagen,
Uit de landstreek der Jordaan;
Van mijn leed doe 'k Hermon wagen;
'k Roep van 't klein gebergt' U aan.
'k Zucht, daar kolk en afgrond loeit,
Daar 't gedruis der waat'ren groeit,
Daar Uw golven, daar Uw baren
Mijn benauwde ziel vervaren.

Dàt wordt dan gedaan. Zij gedenken Zijner op de wegen die Hij met hen houdt. Waartoe is dat nu alles? Waartoe? Wel, die aanbiddelijke God wil hen hier doen kennen wat zij aan Hem hebben. Daarom staat er: "Gij ontmoet de vrolijke (een mens in Christus), en die gerechtigheid doet, degenen, die Uwer gedenken op Uw wegen."

Hij hen ontmoeten?? Ja!! Waarin? Wij zeiden reeds dat Hij hen wil doen ontmoeten wat zij aan Hem hebben. En, waar Hij hen ontmoet, daar zij niets anders hebben dan Jezus Christus en Dien gekruist, Zijn Zoon eren en zij niets anders hebben dan, dat Hij het dierbaarste Wezen aller wezens is, dus Hem eren naar uitwijzen van Zijn goddelijke wet, Hem boven alles liefhebben en hun naaste als zichzelf, en uit Zijn genade, Zijner gedenken op Zijn wegen, dáár wil Hij hen in die weg tegemoet treden met: "Zie, hier ben Ik, zie, hier ben Ik." Dat doet Hij met Zijn genade, met Zijn eeuwige liefde, met Zijn barmhartigheid, om hen eens te doen kennen dat zij zo diep in Zijn hart liggen. Dáár wil Hij hen van komen verzekeren, want Hij is zo'n gezegende, aanbiddelijke Majesteit. Dàt wil Hij doen.

Allemaal geloven wij toch wel, dat Abraham gerekend mag worden onder de vrolijken, die gerechtigheid doen, die Zijner gedenken op Zijn wegen? Maar hoe was het met Abraham gesteld toen God tot hem zei: "Neem nu uw zoon, uw enige, die gij liefhebt, Izak, en ga heen naar het land Moria, en offer hem aldaar tot een brandoffer, op één van de bergen, die Ik u zeggen zal"? Dàt was de weg van God. Wàt moest Abraham doen, want dat is toch wat geweest?!

Ja, het was bevel van God! Maar nu komt voor de dag, hoe er in waarheid bij hem was: "gerechtigheid doen." Want, hij gaat, en Izak gaat mede. Als zij ter plaatse zijn die daartoe bestemd is, zegt Izak: "Zie het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer?"

Wàt moet Abraham zeggen? Hij zegt: "God zal Zichzelve een lam ten brandoffer voorzien, mijn zoon!" Nu gaat Izak nòg blijmoediger en gewilliger de berg op met het hout des brandoffers op de rug.

Als zij dan op de plaats aankomen die bestemd was voor het altaar en alles gereed is - het hout er op geschikt - dan moet Abraham zeggen: "Mijn kind, daar moet jij op; dat is het bevel van God." Wat moet er door het hart van die oude, grijze man heengegaan zijn. Wat zal hij onderworpen geweest zijn van satan? Maar bevel van God was bevel, daar was niets aan te doen. En Izak? Die heeft, hoewel hij nog zo jong was, zóveel eerbied voor God, dat, is het dat zijn vader onder Gods bevel buigt, zo doet Izak het ook. Nu staat Abraham daar met zijn mes gereed om zijn zoon te slachten en dan ontmoet God hem.

Hoe ontmoet Hij hem? Als één die gerechtigheid doet, die Zijner gedenkt op Zijn weg. God roept tot hem: "Abraham, Abraham! nu weet Ik dat gij God vrezende zijt." Daar gaat God die man nog eens rechtvaardigen uit de werken. Is hij eerst gerechtvaardigd geworden uit het geloof, nu wordt hij nog eens gerechtvaardigd uit de werken. God gaat hem beloven, dat Hij hem tot een groot volk zal maken, en dat in zijn zaad gezegend zullen worden alle volken der aarde, omdat hij Zijn stem gehoorzaam is geweest. God ontmoet hem in die weg, en daaruit handelt en spreekt Hij hem uit genade, barmhartigheid en goedertierenheid toe.

Bedenken wij deze zaak, opdat wij het niet verwarren. Wij worden gerechtvaardigd zonder werken, alleen op grond van de volkomenheid van Christus' Middelaarsarbeid. Wanneer die ons wordt toegerekend, spreekt God ons vrij van schuld en straf en krijgen wij een recht tot het eeuwige leven. Dat is door aanneming van Christus' werk, door waar geloof, door de Heilige Geest gewrocht, opdat wij daarin voor God zouden zijn, alsof wij nooit zonden hadden gehad noch gedaan, ja, als hadden wij zelf al de gehoorzaamheid volbracht die Christus voor ons volbracht heeft.

Maar er is ook: gerechtvaardigd worden uit de werken. Dat is een zaak die niet vóór de rechtvaardigmaking uit het geloof geschiedt, maar geschiedt daarna. Dan gaat zo iemand uit de genade goede werken doen en wordt daaruit gerechtvaardigd, dus door de werken. Dat zien wij ook aan Abraham. De apostel Jacobus spreekt er van in zijn brief, dat Abraham gerechtvaardigd is uit de werken toen hij Izak, zijn zoon, geofferd heeft op het altaar. En, dat het geloof mede gewrocht heeft met zijn werken en dat het geloof volmaakt is geweest uit de werken. Zodoende is de Schrift vervuld geworden, die zegt: "En Abraham geloofde God, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend, en hij is een vriend van God genaamd geweest." Laten wij die zaken uit elkander houden: om de hemel in te gaan hebben wij dus Christus' gerechtigheid nodig - die wordt ons toegerekend en is onze rechtvaardigheid - maar het gerechtvaardigd worden uit de werken, daarvan staat: "Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven (Christus' gerechtigheid het fundament), van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken (die hier in het geloof zijn opgelegd, waardoor zij ook door God gerechtvaardigd zijn) volgen met hen."

Zij leren kennen wat zij aan God hebben, Die hen in hun kruis, lijden, strijd, moeite, dus in de weg die Hij met hen houdt, ontmoet en hen doet kennen: "Zie, hier ben Ik", en voor hen opent welke schatten Hij heeft. Hoe heeft Abraham dat niet leren kennen! Wat een verhevenheid en heerlijkheid!

Wij lezen van David, dat hij niet te boven is kunnen komen, dat hij iemand was, die God getrokken en genomen had van achter de schapen. En, zo min als Esther te boven is kunnen komen dat zij een Jodin was, al was zij de vrouw van koning Ahasvéros, zo min is David te boven kunnen komen dat hij maar een herdersjongen geweest was.

Want, op een keer, daar valt zijn oog op een eenvoudige tent en daarin stond de ark des verbonds, en hij -- die vroeger onder de blote hemel bij de schapen zat, die de hitte des daags en de koude des nachts moest verduren, aan wie God zoveel had gedaan: gerechtvaardigd, in alles gediend, tot koning gezalfd -- woont in een prachtig paleis. Dàt kon zo toch niet blijven!

Hij roept de profeet en zegt: "Zie, ik woon in een cederen huis, maar de ark des verbonds des HEEREN onder gordijnen." De profeet zegt: "Doe alles, wat in uw hart is, want God is met u." Dàt kun je denken: een vrolijke, die gerechtigheid doet, die Zijner gedenkt op Zijn wegen. Dat kòn niet anders!

Maar ... in diezelfde nacht spreekt God tot die profeet en zegt: "Ga heen en zeg tot David, Mijn knecht (het is toch wat, die herdersjongen noemt God: "Mijn knecht"): Alzo zegt de HEERE: Gij zult Mij geen huis bouwen, om in te wonen, maar Ik zal hèm een huis bouwen." En God gaat spreken over zijn huis, over zijn zaad, over het koningschap van zijn zonen tot in lengte van dagen, ja zelfs dat de Christus uit hem geboren zou worden. Zó ontmoet Hij David, die vrolijke, die gerechtigheid doet, die Zijner gedenkt op Zijn wegen.

Wat brengt dat bij David teweeg? Brengt dat teweeg: "Ik heb daar een Godsontmoeting gehad. Hij heeft over mij gesproken tot in lengte van dagen. Je moet het de profeet maar eens vragen. Oh, een wonder, een wonder!" Neen, helemaal niet. Genade verhóógt geen mènsen, waardoor zij met de borst vooruit kunnen gaan lopen: "Hier ben ik." De genade Gods doet ons juist de minste plaats innemen, in stof en as. David is opgegaan naar het heiligdom, heeft zich daar neergeworpen, zeggende: "Wie ben ik, HEERE God, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt? Wat zal David meer bij U daartoe voegen, vanwege de eer aan Uw knecht?"

Hij was geringer dan al de weldadigheden die God aan hem bewees en dat God nu nog over hem gesproken had tot in lengte van dagen! Wat zou David nog meer zeggen, hij wist niet waar hij met al de weldadigheden moest blijven. Er was maar één oplossing, namelijk om ermee met dankzegging in de Oorsprong, te besluiten. Dàt brengt het werk Gods teweeg. Wanneer het niet zuiver het werk Gods en der genade is, dan eindigt de mens daarmee in zichzelf: "Hier ben ik." Maar de waarachtige genade is anders, die brengt allereerst teweeg dat zij God leven.

En als zij hier vervuld zijn met: wie God is, ook in kruis, lijden en ellende, en zij daarin God ontmoeten, ja God hen ontmoet, dan brengt dat werk bij vernieuwing teweeg een nauwere verbinding en aansluiting met Hem, zelfs van dien aard, dat zij gaan verstaan: "Ik kàn hier niet blijven; ik móét heen." Wáárheen? Dáár, waar wij God volkomen kunnen bedanken, want dàt kan hìer niet. Daarom zegt Paulus, dat hij begeerde om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Paulus zat zo vol met het werk Gods, dat hij nodig had om losgemaakt te worden om Gode volmaakt dank en heerlijkheid toe te kunnen brengen.

Wat ik u dan bidden mag (ik moet afbreken; het is jammer, maar de tijd is voorbij): neemt toch ter harte dat God Zijn Zoon met al Zijn heilsvendiensten aan ons wil vermaken, dáármee wil Hij ellendige zondaren verrijken. Dat wij dan niet te hoog zijn om aan te pakken dat wij zondaren zijn en om ons voor God te vernederen en te verootmoedigen. Wij staan allicht te hoog en nooit te laag. Pakt het dan aan, om niets te zijn, opdat God in Christus Zich bewijze, alles voor ons te zijn in beantwoording van onze nood.

Weten wij er van, dat wij hem dan aanhangen, dat wij dan wandelen in Zijn wegen. Dan kunnen wij daarin God ontmoeten zoals Hij is, Die in Christus Jezus dient, zegent en weldoet en ons heiligt en vormt om straks te kunnen ingaan in Zijn hemels, eeuwig Koninkrijk.

Gedenke ons daarin de God aller genade en heilige Hij het gesprokene tot zaligheid en leven, Zijn Naam tot dankzegging. Amen.

Slotzang:

Psalm 65: 3

Daar zal ons 't goede van Uw woning
verzaden, reis op reis, ...